

ken från Bolstad (i Hembygden utg. av Dalslands Fornminnes- och hembygdsförbund).

Nyare tidens kyrkokonst är icke så rikligt behandlad. Här märkes *Tord Nordbergs* uppsats Jakobs kyrkas byggnadshistoria (Fornvännen), *B. Gynnerstedt*, Bräkne-Hoby kyrka (i Blekingeboken), *N. Jönsson*, Ett besök i Önnestads kyrka 1820-talet (i Göinge hembygdsförenings årsbok 1935) och *P. V. Enström*, Ett kyrkobygge för 150 år sedan (om Brunflo kyrka, i Fornvårdaren V:4). Nyare tidens bildkonst har behandlats i ett antal artiklar såsom *Andreas Lindblom*, Bernini och Precht (om reliefer å Upsala domkyrkas predikstol; i Rig), *Manne Hofrén*, Kyrkobilhuggaren Jonas Berggren (i Meddelanden från Kalmar läns fornminnesförening XXIV), *Monica Rydbeck*, En skulpturmodell från 1500-talet (i K. humanistiska vetenskapssamfundets i Lund årsberättelse 1934—35), *Richard Steffen*, Stenhuggarverket på Gotland och dess utövare på 1600-talet, I—II (i Gotländskt arkiv 1935 och 1936), *Erik Lundberg*, 1600-talets kyrkointeriör (i Svenska kulturbilder, ny serie II) och *Ingeborg Wilcke-Lundqvist*, Krigsbyten från Gustaf Adolfs polska krig bevarade i en Roslagskyrka (i Upplands Fornminnesförenings tidskrift XLV:2). För konsthistorikern viktig är även *Bertil Westers* doktorsavhandling, Gotisk resning i Svenska orglar, som anmäls i denna tidskrift. Slutligen bör också nämnas *Svante Svärdströms* uppsats Häl-singemålningar från drottning Kristinas dagar (i Nordiska museets årsbok) om folkligt religiöst måleri. Av Sveriges kyrkor ha endast utkommit Gästrikland (h. 2, Ö. Tingslag) av *Erik André*n och *Brynolf Hellner*.

Moderna kyrkoprydnader behandlas i korthet i *Ake Stavenows* uppsats Kyrklig konst av Simon Gate (i Form), samme författares B. G. Göthes mässhake till Eskilstuna och Fors kyrka (i samma tidskrift) samt undertecknads refererande uppsats om Wigeland i denna tidskrift första häfte 1936.

Bengt Cnattingius.

Koraler till Nya Psalmboken.

Den av 1936 års kyrkomöte antagna psalmboken innehåller 91 nya texter. Ett stort antal av dessa kunna icke — utan vidare åtminstone — sjungas på någon av de i nuvarande koralbok förekommande melodierna. Den Kungl. kommitté som fått i uppdrag att redigera den nya koralboken har inför denna situation inbjudit landets kompositörer att pröva sina krafter på nya melodier till icke mindre än 30 psalmer, till vilka kommittén alltså icke ansett sig kunna använda befintligt material. Det är inför den härigenom uppkomna situationen, som efterföljande arbete vill vara

ett inlägg i diskussionen. Det har synts utgivarne obestridligt att i senare tid komponerade koralmelodier i regel icke ägt samma melodiska kraft som äldre tiders. Säkerligen är detta förhållande sammanhängande med det faktum, att nutida musikaliskt tänkande väsentligen rört sig i vertikal led under det att äldre tiders var mera horisontellt betonat. Det är möjligt — ja, sannolikt — att det i dessa sista dagar nyvaknade intresset för den polyfona musiken kommer att verka befruktande även på koralkompositionen. Därav har dock ännu icke förmärkts mycket. Vid ett sådant förhållande måste det anses i högsta grad intressant att göra en grundlig inventering av det förefintliga musikaliska materialet för att undersöka, i vad mån det oförändrat eller lätt bearbetat kan utnyttjas för de nya psalmerna. Det är en sådan undersökning av äldre koralmelodier i och utom koralboken som utgivarne företagit. Resultatet har förvånat icke minst dem själva. Det har nämligen visat sig, att samtliga nyintagna psalmer kunnat förses med melodi utan att nykomposition behöft tillgripas i mer än ett enda fall.

Att erbjuda gamla kända melodier i största möjliga utsträckning och, i den mån dessa svika, mera okända ur vår äldre lutherska koralskatt till samtliga nyintagna psalmer har varit vårt huvudsyfte. Vid sidan härav har emellertid föreliggande arbete även andra avsikter. Det vill vid melodihänvisningarna för den äldre psalmskatten iakttaga ett mera ekonomiskt förfarande än nuvarande koralbok. Härigenom har ett icke obetydligt antal melodier i den nuvarande koralboken kunnat slopas, som även om de mången gång i sig själva äro goda, likväl sällan eller aldrig användas. Som exempel på sådana uteslutna melodier kunna anföras följande: W. 4, 125, 178, 182, 191, 195, 423, 449, 459, 476. Vad 182 beträffar är det med tungt hjärta utgivarne föreslå dess uteslutande. Den har dock visat sig mycket svårlärd och har varit en orsak till att den utomordentliga Luther-psalmen på åtskilliga håll nästan kommit ur bruk. Det har då synts bättre att föreslå en annan melodi. För en blivande koralbok uttalas det önskemålet att, om alternativprincipen kommer till användning, båda melodierna intagas.

I gengäld för den sparsamhet som vi sålunda på vissa punkter visat, har för några mycket talrikt representerade meterklasser en eller annan ny melodi införts för att åstadkomma större omväxling. Som ex. må nämnas de meterklasser som företrädas av W. 250 och W. 420.

Vidare har en omprövning av den nuvarande fördelningen av texterna på de olika melodierna företagits. På åtskilliga punkter har detta lett till en ganska kraftig ändring av den nuvarande koralbokens hänvisningar. Särskilt må i detta hänseende framhållas det utvidgade bruket av W. 49, bl. a. avsett att åstadkomma en välbehörlig omväxling bland begravningstexterna.

I ett par fall ha vi ansett en återgång till Haeffners utjämnade

form så nödvändig för det bruk melodierna i detta förslag erhållit att den Haeffnerska formen avtryckts i bihanget. Detta gäller W. 49 och W. 138.

Vad barn- och ungdomspsalmer beträffar har vår strävan varit att anvisa folkliga, lättillgängliga melodier.

En särskild omsorg ha vi ägnat åt melodiförslagen till begravningspsalmerna. Envar som tjänstgjort i församlingar med större antal begravingar har förvisso känt, hur sliten särskilt W. 471 för närvarande är. Genom det redan omtalade bruket av W. 49 har ett försök gjorts att avhjälpa detta missförhållande. Dessutom har till samma meterklass införts en ny, för begravningspsalmerna (till vilka vi i detta sammanhang räkna W. 253:3, 4) avsedd melodi (Haeffner 489). Då dessa melodier föreslagits (liksom då W. 108 föreslagits till 553) ha vi därmed ock haft den avsikten att åt några av de vanligare begravningspsalmerna förlåna en mindre kylig prägel.

Till de viktigaste önskemålen inför en ny koralbok torde få räknas en grundlig revision av musiken till 1921 års *Nya psalmer*. På denna punkt ha vi dock måst nöja oss med att hänvisa till det redan begagnade materialet, hur beklagligt detta än understundom är. I några undantagsfall ha likväl andra melodier framdragits även till dessa psalmer för att visa att ett rationellt utnyttjande av befintliga tillgångar åtminstone i åtskilliga fall torde kunna ge bättre resultat än nykomposition. Då vi sålunda icke avsett att med vårt arbete annat än i förbigående beröra frågan om melodierna till *Nya psalmer*, betyder icke den omständigheten, att i vårt förslag hänvisas till dessa, att vi för vår del gilla dem. I många fall skulle vi självfallet hellre hava hänvisat till *Alternativa koraler*.

Slutligen går orgelsatsen stundom andra vägar än hittills varit brukligt. Detta gäller huvudsakligen beträffande de melodier som med nödvändighet kräva ett rörligare tempo. Man tänke på de långa versraderna i åtskilliga av de nya psalmerna samt på de texter som till sin metrisk karaktär äro övervägande daktyliska. Ett ackompanjement i hittills vanlig stil skulle vid dessa melodier kräva ett så långsamt tempo att de praktiskt taget skulle bliva obrukbara.

Självfallet kräver denna lättare orgelsats en tunnare och ej stark registrering. 16-fotston i manualen bör givetvis ej användas. Pedalen torde ofta med fördel undvaras.

Av ekonomiska skäl ha utgivarne måst avstå från att framlägga förslag även till texterna i det liturgiska bihanget, hur lockande än denna uppgift skulle hava varit.

Utgivarne beklaga att den knappt tillräckligt tid, inom vilket arbetet måst färdigställas, omöjliggjort en grundlig prövning av åtskilligt som här föreslagits. En del av de nyintagna melodierna, åtskilliga av förslagen till ändringar i de hittillsvarande melodihänvisningarna och icke minst orgelsatsen i den mån den avviker

från hittillsvarande stil hade bort prövas i praktiskt bruk inom någon eller några församlingar under åtminstone något års tid, innan de framlagts för offentligheten. Vi äro sålunda själva medvetna om att åtskilliga av våra förslag kanske icke skulle komma att stå sig vid en grundlig praktisk prövning. Om vi det oaktat framlägga dem, sker det för att väcka diskussionen om dessa frågor till liv. Det synes oss nämligen synnerligen viktigt, att dessa frågor grundligt och allsidigt debatteras, *innan* en officiell koralbok hinner utgivas.

Här nedan lämnas en översikt av det i detta förslag upptagna melodimaterialet och dess fördelning. Inom varje avdelning hava melodierna upptagits i den ordning som syns mest underlätta deras igenfinnande.

I. Redogörelse för användningen av det ur den nuvarande koralboken (n:r 1—500) hämtade melodimaterialet. (Siffrorna längst till vänster hänvisa till meterklasserna i den officiella koralbokens meterklasstabell S. XIII ff.)

- 4 a. O Gud, det är min glädje (W. 223): 306.
- 4 b. Vak upp, min själ, giv ära (W. 429): 481, 499.
- 4 c. Loven Gud i himmelshöjd (W. 271): 14.
Lova Herren Gud, min själ (W. 29): 20, 242, 312, 380.
Världens Frälsare kom här (W. 58): 58.
- 4 d. Din klara sol går åter opp (W. 420): 174, 359, 471, 527.
Så går en dag än från vår tid (W. 434): 81, 458, 486.
(Andra melodier till samma meterklass, se avd. II: *Fram skri-der året i sin gång* och avd. V n:r 476.)
- 4 f. Jesu, du som själen spisar (W. 205): 341, 532.
- 4 h. Ack, bliv hos oss, o Jesu Krist (W. 120): 178, 441, 542.
Av himlens höjd oss kommet är (W. 63): 44, 46, 56, 63, 516.
Nu kommen är vår påskafröjd (W. 104): 107, 126, 194.
Uti din nåd, o Fader blid (W. 250): 66, 160, 195, 213, 290, 322, 420, 422, 430, 479, 488.
Vi tacke dig, o Jesu god (W. 96): 96, 99.
Vår Herres Jesu Kristi död (W. 154): 191.
(Andra melodier till samma meterklass se avd. II: *O Kriste, du som ljuset är* och avd. IV n:r 107, 396, 441, 450, 495.)
- 4 i. Vi love dig, o store Gud (W. 139): 27, 162, 202.
- 4 j. Se människan (W. 87): 87.
- 4 k. Att dig, o Gud, mitt offer bära (W. 418): 470, 500, 541.
- 4 l. Nu tystne de klagande ljuden (W. 492): 149, 570.
- 4 m. Du som förrän min mun (W. 354): 268, 272, 383, 536.
- 4 n. Var är den Vän som överallt jag söker (W. 481): 564.
- 4 o. Vänd av din vrede (W. 387): 157, 574.
(Annan melodi till samma meterklass, se avd. II: *Sanningens Ande.*)
- 4 p. En syndig man (W. 167): 254, 270, 401.
- 4 q. Jag vet på vem jag tror (W. 193): 196, 222, 282, 289, 336, 363, 367, 384, 386, 393, 398, 412, 431, 557.
Nu tackar Gud allt folk (W. 272): 15, 164, 220.

- 5 a. Ack hjärtans ve (W. 98): 98.
- 5 b. En stjärna gick på himlen fram
(W. 67): 67.
- 5 c. När världens hopp förtvinat stod
(W. 146): 34, 287.
- 5 d. Den ljuse dag framgången är
(W. 438): 490.
- 5 e. Gläd dig, du helga kristenhet
(W. 59): 59.
- 5 f. Vad röst, vad ljuvlig röst jag
hör (W. 153): 190.
- 5 g. Om, Jesu, på min vandringsstig
(W. 145): 100, 116, 177, 340,
457, 546.
- 5 h. O Herre Gud oändelig (W.
23): 23, 175.
- 5 i. Lov vare dig, o Jesu Krist
(W. 62): 62.
- 5 k. Vart flyr jag för Gud (W.
170): 249, 260.
- 5 l. Åra ske Herren (W. 383): 18,
54, 436, 449.
- 6 a. Min synd, o Gud (W. 187):
280, 445, 483.
- 6 b. Vaka, själ, och bed (W. 210):
343, 414.
- 6 c. Nu haver denna dag (W. 440):
492.
- 6 d. Gläd dig, du Kristi brud (W.
51): 41, 193, 207, 223, 271, 550.
- 6 e. Nu vilar hela jorden (W. 442):
90, 284, 485, 494, 505.
- 6 g. Jesus allt mitt goda är (W.
215): 122, 319, 333, 334, 583.
- 6 h. Hit, o Jesu, samloms vi (W.
328): 211, 218.
Du som var den minstes vän
(W. 341): 185, 219.
- 6 i. Ho är den som trött av striden
(W. 277): 405.
- 6 j. Så får jag nu med frid och
fröjd (W. 478): 561.
- 6 k. Jesu, lär mig rätt betänka (W.
75): 75, 80, 121, 158.
- 6 l. Hela världen fröjdes Herran
(W. 268): 11, 252.
- Jesu, du min fröjd och fromma
(W. 204): 396, 440, 444, 451.
Skåden, skåden nu här alle (W.
92): 92.
- 6 m. Offret stundar, blöd mitt sin-
ne (W. 83): 71.
- 6 n. Till härlighetens land igen (W.
113): 125, 267, 299, 408.
- 6 o. Denna är den stora dagen (W.
112): 112, 535.
Hjälp mig, Jesu, troget vandra
(W. 203): 9, 389, 395, 403.
- 6 p. En fridens ängel ropar: kom
(W. 483): 565.
- 6 q. Se 5 g.
- 6 r. Låt oss fröjdas, gladligt sjunga
(W. 109): 109.
- 6 s. Kom, Helge Ande, till mig in
(W. 138): 138, 274, 285, 446,
469, 579.
(Annan melodi till denna me-
terklass se avd. II: *I denna
ljuva sommartid.*)
- 6 u. Att bedja Gud han själv oss
bjöd (W. 258): 93, 231, 315, 332,
438.
Han lever, o min ande, känn
(W. 108): 108, 361, 553.
- 6 v. Hör, Gud ännu sin nåd dig
bjuder (W. 323): 19, 205, 243,
296, 298, 404, 415, 426, 525, 531.
Min själ och sinne, låt Gud råda
(W. 239): 263, 368, 377.
Mitt öga, spar du dina tårar
(W. 241): 364, 370, 371, 413.
- 6 x. Den signade dag (W. 424): 475.
(Annan melodi till samma me-
terklass se avd. II: *En dalande
dag.*)
- 6 y. Lovsjungom Herren (W. 266):
17.
- 7 a. Jfr 5 c.
- 7 b. O Gud, om allt mig säger (W.
295): 348.
- 7 c. Förlösningen är vunnen (W.
50): 50, 105, 110.

- 7 d. O Jesu, än de dina (W. 150): 72, 97, 188.
- 7 e. Guds rena Lamm oskyldig (W. 94): 86, 94.
- 7 g. I hoppet sig min frälsta själ (W. 487): 582, 598, 599.
- 7 h. I himmelen (W. 486): 144, 180.
- 7 i. Du bar ditt kors (W. 89): 89, 221, 552.
- 7 j. Gud välsigne dessa hjärtan (W. 335): 232.
Vänligt över jorden glänser (W. 73): 35, 36, 111, 184, 226, 246, 259, 391, 442.
Älskar barnet modersfammen (W. 474): 556, 558, 569.
- 7 k. Allena Gud i himmelrik (W. 24): 24: 1.
Av himlens här (W. 140): 12, 24: 2—5; 173, 206, 212, 224.
Din spira, Jesu (W. 118): 118, 142, 197, 208, 237, 344, 409.
Du livets bröd, o Jesu Krist (W. 155): 192.
En dag skall uppgå för vår syn (W. 498): 589.
Gud har av sin barmhärtighet (W. 144): 38, 309, 443, 454.
Min högsta skatt (W. 186): 33, 119, 179, 216, 279, 288, 433, 447, 537.
O Jesu Krist du nådens brunn (W. 47): 128, 266.
O Jesu Krist som mandom tog *) (W. 49): 187, 269, 275, 281, 346, 551, 559, 581.
O Jesu, när jag hädan skall (W. 471): 548, 555, 562.
Var man må nu väl glädja sig (W. 46): 6, 37, 40, 308, 434.
- 7 l. Dig, Helge Ande, bedja vi (W. 135): 135.
- 7 m. Cf. 7 k.
- 7 n. Oss kristna bör tro och besinna (W. 298): 316, 379.
- 7 o. Vad ljus över griften (W. 102): 102, 161, 247.
- 8 a. Helige Ande, sanningens Ande (W. 131): 10, 131.
- 8 b. Ande full av nåde (W. 137): 137.
- 8 c. Cf. 4 q.
- 8 d. Du som härlig ställde (W. 406): 2.
- 8 e. Jesu namn begynna skall (W. 65): 65.
- 8 h. Vad gott kan jag dock göra (W. 206): 225, 293, 313, 352, 372, 397, 453, 480, 491, 508.
- 8 i. Den blomstertid nu kommer (W. 394): 143, 199, 460, 463, 477, 592.
Jag lyfter mina händer (W. 33): 139, 209, 304, 321, 472, 567, 597.
Ditt huvud Jesu böjes (W. 91 = 520): 91, 95, 360, 560.
Min vilotimme ljuder (W. 444): 85, 502, 503, 540.
Till dig av hjärtans grunde (W. 183): 165, 250, 257, 276, 294, 335, 369.
- 8 j. O min Jesu, dit du gått (W. 128): 114, 240, 305, 317.
- 8 k. Bereden väg för Herran (W. 53): 43.
- 8 m. Tiden flyr, när vill du börja (W. 172): 261.
- 8 n. På Gud och ej på eget råd (W. 252): 245, 324, 465.
- 8 o. Jag går mot döden, var jag går (W. 452): 549.
- 8 p. Helge Ande, hjärtats nöje (W. 136): 136, 171, 181, 450, 478, 495, 526, 600.
Sion klagar med stor smärta (W. 123): 82, 168, 273, 547, 566.
Vad kan dock min själ förnöja (W. 257): 78, 159, 255, 400, 487.
Såsom hjorten träget längtar

*) Utgivarne förutsätta att denna melodi återfår Haeffners utjämnade form.

- (W. 460): 39, 74, 77, 248, 256, 338, 357, 362, 392, 399, 590.
- 8 q. Sitt öga Jesus öppnat har (W. 103): 103, 113.
- 8 r. O Gud, ditt rike ingen ser (W. 199): 172, 210, 291, 310, 311, 323, 326, 356, 402, 425, 437. O mänska, till en Fader kom (W. 497): 101, 148, 366, 538.
- 8 s. Jesus är min vän den bäste (W. 213): 5, 120, 227, 318, 373, 577.
Herre, dig i nåd förbarma (W. 384): 154, 156, 350, 468, 543. (Annan melodi till denna meterklass, se Avd. III, *Gud som haver barnen kär.*)
- 8 t. Ej guld och rikedom jag har (W. 281): 64, 406, 427.
- 8 u. Jesu, du mitt liv, min hälsa (W. 76): 76, 84, 258, 545.
Tvivlan ur min själ försvinne (W. 200): 186, 214, 217, 230, 292, 295, 394, 452, 474, 489.
- 8 v. Välsignat vare Jesu namn (W. 64): 204.
- 8 x. Statt upp, o Sion (W. 68): 68.
- 8 y. I dag om Herrens röst du hör (W. 173): 262, 410, 544.
- 8 å. Gör porten hög (W. 52): 42, 155.
- 8 ä. Huru länge skall mitt hjärta (W. 45): 45, 347, 418, 538.
8. aa. I mänskors barn (W. 285): 229, 407.
- 9 a. Upp min tunga (W. 106): 106. (Annan melodi till samma meterklass, se avd. II: *Pärlor sköna.*)
- 9 b. Jesus är min hägnad (W. 216): 123, 385.
- 9 c. Vår Gud är oss en väldig borg (W. 124): 124.
- 9 d. Till dig jag ropar (W. 208): 30, 320, 342.
- 9 e. O Fader vår, barmhärtig, god (W. 21): 7, 25, 182, 435.
- 9 f. Till dig allena, Jesu Krist (W. 194): 152, 283.
- 9 g = 8 y.
- 9 h. Kom Helge Ande, Herre Gud (W. 134): 134.
- 10 a. Cf. 9 b.
- 10 b. Cf. 8 r.
- 10 c. Har jag nåd hos Gud i höjden (W. 212): 8, 117, 314.
- 10 d. Säll du som dig åt Gud betror (W. 225): 307, 329, 456.
- 10 e. När värld och vänner (W. 242 = 518): 79, 466.
- 10 f. Hjälp mig, min Gud (W. 184): 176, 277, 278.
Oändlige, o du vars hand (W. 7): 203, 419, 539.
- 10 g. Vi tro på en allsmäktig Gud (W. 17): 26.
- 10 i. En jungfru födde ett barn i dag (W. 60): 60.
- 11 b. Lovad vare Herran (W. 270): 13.
- 11 c. Cf. 7 o.
- 12 a. Cf. 8 r.
- 12 b. Upp psaltare och harpa (W. 1): 1, 16, 47, 167, 417, 424, 462.
- 12 d. Var hälsad, sköna morgonstund (W. 55): 32, 55, 69, 455, 482, 510, 586.
Min Frälsare, vad själave (W. 84): 83. (Annan melodi till samma meterklass, se avd. II: *Kom, Helge Ande, med ditt Ijus.*)
- 12 f. Lovsjungen Herrens nåd och makt (W. 57): 57.
- 12 g. Höga majestät, vi alle (W. 3): 3, 141, 236, 244, 587.
- 12 h. Välsigna, gode Gud (W. 305): 428.
- 13 a. Var kristtrogen fröjde sig (W. 61): 61.

- 13 b. Av hjärtat haver jag dig kär (W. 221): 88, 201, 297, 349.
- 14 b. Vi på jorden leva här (W. 26): 153.
- 14 c. Gud trefaldig, statt oss bi (W. 22): 22.
- Prosa: O du Helge Ande (W. 132): 132.
- II. Redogörelse för användningen av de ur Nya Psalmer upptagna melodierna i den mån dessa icke förekomma under avd. I. (Siffran inom parentes anger melodiens nummer i N. Ps.)*
- Ack, saliga dag som i hoppet vi bida (534): 593.
- Bliv kvar hos mig; se dagens slut är när (651): 498; 253 (Altern. koraler, bis).
- Det ringer till vila och veckan går ut (652): 302, *) 345, 354, 504.
- Det är en ros utsprungen (514): 51.
- Du för vars allmaktsord (547): 251.
- En dalande dag, en flyktig stund (658): 572, 575.
- En herrdag i höjden är vorden besluten (665): 591.
- Fader, du vars hjärta gömmer (584): 303.
- Fram skrider året i sin gång (645): 459, 467, 578.
- Fädernas kyrka (533): 169.
- Förbida Gud, min själ (601): 374.
- För alla helgon som i kamp för tron (525): 147.
- Gammal är kyrkan, Herrens hus (528): 29, 129, 163, 533.
- Gläns över sjö och strand (623): 517.
- Här en källa rinner (507): 301.
- Härlig är jorden (504): 21.
- I denna ljuva sommartid (643): 461, 464, 571.
- I djupet av mitt hjärta (669): 595.
- Ingen hinner fram till den eviga ron (576): 265.
- Jag höja vill till Gud min sång (513): 48.
- Jag vet en hälsning mera kär (617): 421.
- Jag ville lova och prisa (596): 151, 358, 534.
- Jag är en gäst och främling (654): 573.
- Jerusalem, du högtbelägna stad (670): 596.
- Jesus för världen givit sitt liv (603): 519.
- Kom, Helge Ande, med ditt ljus (530): 166.
- O du saliga (516): 53.
- O du som ser, o du som vet (502): 528.
- O Kriste, du som ljuset är (648): 496.
- Pärlor sköna (625): 529.
- Sanningens Ande som av höjden talar (631): 28, 238, 239, 423, 580.
- Stilla natt (515): 52.
- Så tag nu mina händer (593): 331.
- Så älskade Gud världen all (506): 31.
- Tanke som fäfanget spanar (575): 264.
- Vem är den stora skaran där (526): 146.
- Verka tills natten kommer (612): 416.
- Vi önska nu vår brudgum och brud (571): 234.
- Vår blick mot helga berget går (523): 140, 145, 530.
- Våra stunder ila (657): 576.
- Vänta efter Herren (602): 375.
- Ängsliga hjärta, upp ur din dvala (589): 378.

III. Redogörelse för de melodier ur den nuvarande koralboken som med större eller mindre förändringar begagnats i detta arbete.

- Ack, vad är dock livet här (W. 457): 376; Närmare, Gud till dig. 382; Bed för mig, Herre kär.

*) Omtagningen i strofens sista versrader utelämnas.

- Ack, vi äro alla (W. 44): 381: Herre, jag vill bida.
- Du, Herre Gud, allena (W. 249): 70: Se, vi gå upp till Jerusalem.
- Ej större bröd oss kommer till (W. 282): 439: Du gav mig, o Herre, en teg av din jord.
- Gud som haver barnen kär (N. Ps. 619): 130: Livets Ande, kom från ovan. 170: Hjärtan, enigt sammanslutna.
- Herre, du för oss i nåd (W. 447): 501: Somnar jag in med blicken fäst.
- Hur fröjdar sig i templets famn (W. 326): 115: Om Kristus döljes nu för dig.
- Jag tror på Gud och vet, att han (W. 380): 429: Oss himmelens Gud vill vara när.
- Jesus Kristus är vår hälsa (W. 152): 513: Tryggare kan ingen vara.
- Lov, pris och ära vare dig (W. 416): 515: Jag lyfter ögat mot himmelen.
- O Gud, all sannings källa (W. 260): 509: Som sådden förnimmer Guds välbehag.
- Haeffner 396: Här 133: Kom, Helge Ande, Herre Gud. „ 233: Gud, se i nåd till dessa två. „ 416: „ 411: Ditt verk är stort, men jag är svag. „ 473: O Gud som åter värdes mig. „ 506: Lov, pris och ära vare dig. „ 441: „ 493: Nu denna dag förliden är. „ 507: När jag om morgonen uppstår. „ 450: „ 150: O Herre Gud, vi bedja dig. „ 327: Den rätt på dig, o Jesu tror. „ 432: Giv oss, o Gud, ett dagligt bröd. „ 484: O Gud, som allt med vishet styr. „ 489: „ 325: Som dig, Gud, tackes, gör med mig. „ 554: Ack, Jesu Krist, mig nåd bete. „ 568: Så vandra vi all världens väg. „ 495: „ 563: I Kristi sår jag somnar in. „ 584: Snart bröt du upp, du reste bort. „ 585: Så vila i välsignelse.

IV. Redogörelse för de melodier ur Haeffner, som upptagits i denna samling.

- Haeffner 44: Här 198: Gud, vår lösta tunga (mel. omarb.). „ 95: „ 355: Blott en dag, ett ögonblick i sänder (mel. omarb.). „ 107: „ 104: Nu kommen är vår påskafröjd. 127: Uppfaren är vår Herre Krist. „ 152: „ 189: Jesus Kristus är vår hälsa. „ 262: „ 337: Herre, du som från det höga. „ 183: Fader, du som livet tänder.

V. Redogörelse för i detta arbete upptagna, från andra källor hämtade melodier.

- N:r här: 4: Helig, helig, helig, Herre Gud allsmäktig. — Latinsk hymn. Från Cod. 366 Einsiedeln (1100-talet). Lätt bearbetning. „ „ 49: Jesus från Nasaret går här fram. — Mel. möjligen av J. J. Klein,

- tryckt första gången i hans *Neues vollständiges Choralbuch*, Rudolstadt 1785. Bearbetning.
- N:r här: 73: Se, kärlet brast och oljan är utgjuten. — Fransk melodi, tryckt första gången i Genf 1551. — Upptagen även av Lindegren. — Lätt bearbetning. Begagnas även för n:r 339, 388, 594.
- „ „ 200: Du öppnat, o Fader, i Kristus din huldrika famn. — Mel. tryckt första gången i *Geistreiches Stolbergisches Gesangbuch* 1715. Bearbetning.
- „ „ 215: Gud är här tillstädes. — Mel. tryckt första gången i *Neu-aufgesetztes vollständiges . . . Psalm- und Choralbuch . . . von Johann Michael Müller*, Frankfurt a. M. 1718/19.
- „ „ 235: O Kriste, du föddes av kvinna. — Se n:r 511.
- „ „ 241: Tung och kvalfull vilar hela. — Mel. tryckt första gången i *Herzens und Seelenmusik von J. S. Heimbrodts*, Leipzig 1715.
- „ „ 286: Nämn mig Jesus, han är livet. — Mel. tryckt första gången i *Erbaulicher Musicalischer Christen-Schatz*. Gesammelt und herausgegeben von Johann Thommen. Basel 1745. Här sådan den förekommer i *Vierstimmige alte und neue Choralgesänge* von J. Chr. Kühnau 1786, den sedan dess vanliga formen. Användes här även för 387 och 520.
- N:r här: 300: Klippa, du som brast för mig. — Mel. möjligen av Joh. Christian Kittel (1732—1809).
- „ „ 328: O liv som blev tänt. — Mel. av Nicolaus Herman, tryckt i hans *Die Sonntags Euangelia . . . In Gesenge verfasst*, Wittenberg 1560.
- „ „ 330: Alla Herrens vägar äro. — Mel. av Johann Schop, tryckt första gången i *Johann Ristens Himlischer Lieder*, Lüneburg 1641.
- „ „ 339: Att bedja är ej endast att begära. Se n:r 73.
- „ „ 351: Fördolde Gud, som tronar i det höga. — Mel. av Joh. Balthasar Rein, tryckt i hans *Vierstimmig Choralbuch*, Altona 1755. Första noten ändrad.
- „ „ 353: Led, milda Ljus, i dunkel, dimfylld värld. — Mel. tryckt första gången i *Enchiridion Geistlicher Leder und Psalmen*. Hamburg 1558. Bearbetning.
- „ „ 365: Sorgen och glädjen tillhoppa här vandra. — Oskar Blom. Kyrklig Sång 1918 n:r 160. En mindre ändring i slutet.
- „ „ 387: Tänk, o Gud, på sjuka alla (N. Ps. 628). Se n:r 286.
- „ „ 388: Vi skulle jag ej möta glad min plåga. Se n:r 73.
- „ „ 390: Jesu, tänk på mig. — Mel. tryckt i *Harmo-*

- nischer Liederschatz ... von Johann Balthasar König, Franckfurt a. M. 1738.* Mel. möjligen av utgivaren. Lätt bearb.
- N:r här: 448: Kom, Ande, från höjden, kom ned. — Mel. tryckt första gången i *Davidisches Harffen- und Psalterspiel herausgegeben von Johann Georg Stötzel, Stuttgart 1744.* Bearbetning.
- „ „ 476: I öster stiger solen opp. — Mel. av N. Herman. tryckt första gången 1554. Även till n:r 228 och 514.
- „ „ 497: Nu dagens sol i glans och prakt (N. Ps. 649). Mel. av Melchior Vulpus, tryckt första gången i *Ein schön geistlich Gesangbuch, Jena 1609.*
- „ „ 511: Jag kan icke räkna dem alla. — Tryckt första gången i *Ein Gesangbuch der Brüder in Behemen und Merherrn, Nürnberg 1544.* Bearb. Även till n:r 235.
- „ „ 512: Gud, som haver barnen kär (N. Ps. 619: 1). —
- Mel. tryckt första gången i *Neu-ingerichtetes Gesangbuch. Cassel 1736.* Även till 523.
- N:r här: 518: Härlig är den himmel blå. — Mel. av Andreas Peter Berggren (1801—1880).
- „ „ 520: Lev för Jesus, intet annat. Se n:r 286.
- „ „ 521: Jesu kär, var mig när. — Mel. av Samuel Besler, tryckt i hans *Zwölf Gottselige Weihnacht Liedlein, Breslau 1615.* Kraftig bearbetning.
- „ „ 522: Morgon mellan fjällen. — In hoc anni circulo. Latinsk skolsång. Bearb.
- „ „ 523: Gode Fader, i din vård (N. Ps. 619: 2—6). Se n:r 512.
- „ „ 524: Ring in gudstjänsttid. Albert Runbäck, 1936.
- „ „ 594: Tänk, när engång det töcken har försvunnit (N. Ps. 667). Se n:r 73.

I koralbokens hänvisningar avser första siffran numren i Nya Psalmboken och andra siffran melodierna i nu gällande koralbok.

Albert Runbäck. Knut Peters.

Orgelkonst.

Den med stort intresse emotsedda orgelboken, som utlovats av musikdirektör Carl E. Rosenquist i Engelholm, föreligger nu på Gleerups förlag. Genast kan sägas att förväntningarna till fullo infriats. Vi ha i den föreliggande boken till vårt förfogande ett ovanligt vederhäftigt, noggrant och omsorgsfullt, intresseväckande

Carl E. Rosenquist: Orgelkonst. Handbok i orgelkännedom. Gleerups förlag, Lund. Kr. 4:75.